

Iona 5 - Un capitol nescris

21 iunie 1999

Gili Cârstea

Cartea lui Iona aruncă și ea lumină asupra caracterului lui Dumnezeu în contextul mai larg al marii controversă dintre Hristos și Satana. Noi am privit-o mult timp doar ca pe o clipă a istoriei zbuciumate a poporului ales, Iona fiind un membru al acestui popor special. Totuși, privit mai atent, acest episod descoperă elemente edificatoare pentru cunoașterea lui Dumnezeu în procedura sa cu păcatul și păcătoșii.

"Scoală-te, du-te la Ninive, cetatea cea mare, și strigă împotriva ei. Căci răutatea ei s-a suit până la Mine!"

"Și Iona s-a sculat să fugă la Tars, departe de fața Domnului."

Noi eram obișnuiți cu ideea că profeții Domnului sunt unelte docile și ascultătoare, care fac din îndeplinirea voinței divine satisfacția lor supremă. Dar aici ni se prezintă un serv al Domnului care nu vrea să execute misiunea sfântă. Pentru cea mai mare parte a cititorilor cărții lui Iona, relatarea aceasta urmărește să stabilească felul în care Dumnezeu reacționează la împotrivirea umană.

La prima vedere, scenariul ar fi acesta: Iona primește o misiune de pedepsire a metropolei lumii, o refuză deoarece se teme să nu fie batjocorit ca profet mincinos, iar Dumnezeu folosește toate mijloacele de constrângere, chiar amenințarea cu moartea, spre a-l forța să accepte misiunea.

Problema apare în momentul în care înțelegem că "exercitarea forței este contrară principiilor de guvernare ale lui Dumnezeu; El nu dorește decât servire din dragoste, iar dragostea nu poate fi impusă; ea nu poate fi câștigată prin forță sau autoritate" (HLL 22). Cum se explică acest episod, în care Dumnezeu a făcut să sufle "un vânt năpraznic" și premeditat a "stârnit o mare furtună" ca să-l oblige pe Iona să accepte misiunea, dacă "exercitarea forței este contrară principiilor de guvernare ale lui Dumnezeu?"

Este evident că Iona nu dorea să servească "din dragoste." În aceste condiții, provoacă Dumnezeu o servire prin "forță sau autoritate," așa cum se pare că este cazul cu Iona? Este oare forța constrângătoare eficientă acolo unde dragostea eșuează? Cine este această persoană care spune servitorului ei: "Ori Mă servești, ori te înnece în Mediterana!"

Desfășurarea evenimentelor, așa cum este prezentată în Cartea lui Iona, descoperă un plan premeditat de folosire a forței pentru a frânge voința rebelă a prorocului încăpățânat. Marea este stârnită, corabia este gata să se scufunde, zarurile indică -evident, nu la întâmplare- chiar pe Iona, iar după ce Iona este aruncat în mare, aceasta se potolește ca prin farmec.

Concluzia vine de la sine. Nu este nici rațional și nici practic să te împotrivești lui Dumnezeu. Dacă El a hotărât ceva, orice împotrivire va fi întâmpinată cu violență. Refuzul este o ofensă mortală, iar acolo unde servirea nu vine din convingere, va veni din constrângere. Și toate aceste în numele dragostei.

Procedează așa Dumnezeu nostru iubitor și sensibil? Poate fi dragostea Lui exprimată prin mijloace teroriste și tehnici de manipulare, mai apropiate de Inchiziție și holocaust decât de Golgota? Dacă "Dumnezeu nu forțează voința sau judecata nimănui" (GC 541), cum poate fi explicat acest episod descris în cartea lui Iona, în care este evident că "voința și judecata" lui au fost blocate implacabil?

Privind încă o dată asupra lui din perspectiva crucii ("Pentru a putea fi apreciat și înțeles corect, fiecare adevăr din Cuvântul lui Dumnezeu, de la Geneza la Apocalips [inclusiv Iona], trebuie studiat în lumina care se revarsă de pe crucea de la Calvar" GW 315), constatăm cu ușurință că episodul Iona urmărește să aducă lumină asupra luptei încordate din jurul caracterului lui Dumnezeu.

Ca majoritatea zdrobitoare a contemporanilor lui, Iona are o concepție deformată despre Dumnezeu lui. El folosește un "limbaj întunecat" în descrierea pe care o face experienței lui, limbaj potrivit cu imaginea pe care o avea lumea despre zei. Tot ce se întâmpla în lume sau în natură era pus pe seama lui Dumnezeu, ca și când pe scenă nu se mai află nimeni în afară de El. Acest fel de limbaj se regăsește în toată Biblia, chiar la Iov, care "a vorbit bine" despre Dumnezeu, chiar la Moise, prietenul de încredere cu care Dumnezeu vorbea "față către față."

Privit dinspre Golgota, acest episod capătă o imagine cu totul nouă, potrivită și necesară pentru cadrul mai larg al marii controversă, ale cărei perspective sunt mai vaste decât scopul limitat al mântuirii noastre.

Primul element care trage alarma este prezent chiar în versetul doi, și este repetat chiar în același verset, în speranța că ne va atrage atenția: "Și Iona s-a sculat să fugă la Tars, departe de fața Domnului."

Ce se întâmplă când cineva fuge "departe de fața Domnului"? Se întâmplă toate nebuniile de pe lume. Dar întrebarea care ne interesează pe noi este: "Ce se întâmplă când poporul lui Dumnezeu, sau un slujitor al Lui, alege să fugă "departe" de fața Domnului?"

"Pe Mine Mă va părăsi... El va fi prăpădit și-l vor ajunge o mulțime de rele și necazuri. Și atunci va zice: "Oare nu m-au ajuns aceste rele din pricină că Dumnezeul meu nu este în mijlocul meu?" (Deuteronom 31, 16-18).

"Ai părăsit Stânca, cea care te-a născut" (Deuteronom 32, 18).

"Au părăsit pe Domnul, au disprețuit pe Sfântul lui Israel, I-au întors spatele... țara vă este pustiită... străinii... pustiesc și nimicesc ca niște sălbatici" (Isaia 1, 4-8).

"Duhul lui Dumnezeu, refuzat continuu, a fost, în cele din urmă, retras. Nemaifiind la adăpostul harului Divin, ei nu mai au nici o ocrotire împotriva celui rău" (GC 614).

Deoarece nu a înțeles că "fugind" de "adăpostul harului divin" el nu mai are nici o ocrotire "împotriva celui rău," Iona aruncă în spatele lui Dumnezeu toată grămada de nenorociri care s-au abătut peste el. Intenția lui de a fugi "departe" de fața Domnului era o urmare a insistenței pline de dragoste că solia lui este absolut necesară locuitorilor cetății Ninive. El s-a împotrivit "feței" acestui Dumnezeu iubitor, iar expresia "departe" sugerează o zonă dincolo de frontierele harului divin.

El a crezut că "departe de fața Domnului" se poate trăi la fel de bine ca și în prezența feței Sale.

Fără "nici o ocrotire împotriva celui rău," Iona se lansează în aventura vieții sale. Dar dincolo de "adăpostul harului" pândea cineva care ura de moarte acel popor al lui Iona, singurul popor care deținea un adevăr potențial capabil să clarifice controversa dintre Dumnezeu și Satana. Misiunea acestui popor era chiar aceea de a duce lumii adevărul despre Tatăl și caracterul dragostei Sale.

Misiunea lui Iona era aceeași. Locuitorii din Ninive aveau nevoie să știe că Cineva a întins peste ei o perdea de har protector, pentru care nu cere nici laude nici bani, și că ei se află în pericolul mortal de a sfâșia această protecție.

Dar Iona era mai interesat de reputația lui decât de reputația lui Dumnezeu. Tragedia lui Iona este tragedia lui Iuda, o gravă neînțelegere a caracterului iubitor al lui Dumnezeu.

Crezând că furtuna a fost stârnită de mânia lui Dumnezeu, și influențat de credința populară că jertfele potolesc furia Lui, el recomandă echipajului să-l arunce în mare. Decât să fie ridiculizat ca profet mincinos, el preferă să moară. Cu seninătate se lasă aruncat în mare, fără să rostească o rugăciune sau un blestem, fără să ceară ajutor sau milă pentru nebunia lui, fără un cuvânt la adresa Făcătorului lui. Fără îndoială, Iona era hotărât să fugă "departe de fața Domnului" până la capăt. Iar capătul acestui "departe" era moartea.

Iona era prooroc, dar se vede bine că nu studiase Scriptura. El chiar nu citise Psalmii lui David? Cum putea să creadă că va ajunge "departe" deși David spunea: "Unde voi fugi departe de fața Ta?... dacă mă voi culca în locuința morților, iată-Te și acolo" (Psalmii 139,7.8).

Convins că a ajuns "departe," și trebuie să recunoaștem că Iona a mers cât de departe îi stătea în putere, el este extrem de surprins și mișcat să descopere că

dincolo de "departe" dragostea mai lucrează încă, mai întinde o mână salvatoare, mai merge o milă în plus.

Pe când "zăvoarele pământului mă încuiau pe vecie" și zicea "sunt lepădat dinaintea ochilor Tăi," agape găsește încă o cale. Un foarte special "pește mare" îl aștepta pe Iona la frontiera cu "departe" pentru a-l purta "trei zile și trei nopți" prin valea umbrei morții, vale prin care Însuși Dumnezeu urma să treacă mai târziu. Avea acum ocazia unică să mediteze ce înseamnă să fugi "departe de fața Domnului" și privilegiul enorm de a comunica familiei omenești agonia pe care urma să o simtă Dumnezeu, fiind obligat odată să ne lase să fugim, pentru totdeauna și fără întoarcere, departe de fața Sa.

Recuperat de submarinul dragostei Sale, Iona se întoarce pas cu pas de pe calea nebuniei lui, către Fața iubitoare de care încercase să fugă. Și întoarcerea este la fel de profundă ca și apele prin care naviga, deoarece ajunge să înțeleagă și să aprecieze o realitate pe care generația prezentă încă nu o vede corect: "Cei ce se lipsesc de idoli deșerti îndepărtează îndurarea de la ei" (2,8).

Ce frumos vorbește Iona acum despre Fața iubitoare pe care a descoperit-o abia în "mijlocul locuinței morții"! El recunoaște acum că această "mulțime de rele și necazuri" nu vine de la Domnul, ci pentru că el a "îndepărtat îndurarea" fugind de fața Domnului.

O, dacă am începe și noi să vorbim la fel...

După trei zile și trei nopți, Iona părăsește frumoasa comuniune cu dragostea iertătoare și ia contact din nou cu tulburătoarea misiune de a fi "profetul nimicirii," după cum i se părea lui. Mentalitățile acestei lumi sumbre îl amenință mai rău decât presiunea talazurilor, dar acum este dispus să accepte misiunea. Nu i se cere decât să vestească acolo "strigarea pe care ți-o voi da Eu."

Strigarea era așa: "Încă patruzeci de zile, și Ninive va fi nimicită!" (3.4). Strigarea nu specifică a) cine va nimici cetatea, b) din ce cauză va fi nimicită, sau c) cum puteau locuitorii să evite nimicirea ei.

Nu știm cum ar fi explicat Iona toate aceste necunoscute locuitorilor cetății, dar știm cum relatează în cartea pe care a scris-o după acest incident important. Preluând conceptele prezentate în decretul regal pentru o pocăință generală, care se potriveau oarecum cu propriile lui păreri despre Dumnezeu, el aruncă o lumină confuză asupra întregii chestiuni.

Decretul regal, care chema la post și rugăciune atât pe oameni cât și animalele, prezenta situația complet eronat, dar în perfect acord cu mentalitățile populare despre zei, pentru care preoții erau vinovați destul de mult. Ultima parte a decretului suna așa: "Cine știe dacă nu se va întoarce Dumnezeu și se va căi, și dacă nu-și va opri mânia Lui aprinsă, ca să nu pierim!" (3.9).

Împăratul acesta păgân, care nu-L cunoștea pe Dumnezeu decât din descrierile lui Satana, era îndreptățit să vorbească așa. Pentru el, nimicirea și

pieirea nu puteau veni decât din "mânia aprinsă" a zeilor, care se "căiesc" dacă li se dă ascultare. Dar este inadmisibil ca Iona să creadă la fel, mai ales după experiența prin care trecuse. Sau a înțeles, dar a continuat să prezinte situația ca o urmare a cuvintelor împăratului? El spune: "Dumnezeu a văzut ce făceau ei, că se întorceau de la calea lor cea rea. Atunci Dumnezeu s-a căit de răul pe care hotărâse să li-l facă, și nu l-a făcut" (3.10).

"Lucrul acesta n-a plăcut deloc lui Iona, și s-a mâniat" (4.1)

În capitolul patru, în loc să se clarifice, lucrurile mai mult se complică.

"Iona," am putea noi spune, "ai făcut mărturisiri complete și juruințe Domnului că te-ai scos din "mijlocul locuinței morții." Ai fost bucuros că Domnul ți-a ascultat rugăciunea când "îți tânjea sufletul în tine," și acum te superi că El a întins încă o dată perdeaua de har peste oamenii din Ninive care, evident, erau hotărâți să renunțe la căile lor, dacă le-ar fi spus cineva care sunt căile Domnului? Dacă ai înțeles, așa cum spuneai în submarin, că "cei ce se lipsesc de idoli îndepărtează îndurarea de la ei," cum este posibil să nu înțelegi că "cei ce se despart de idoli atrag îndurarea la ei?"

Dar inima lui Iona era închisă la comunicarea prieteniei. Nu mai reacționa decât la parabole, iar dragostea delicată nu renunță la nici un mijloc de comunicare, dacă mai există o punte. Acum însă, Iona nu mai reușește să vadă lumina despre caracterul lui Dumnezeu nici în parabola aceasta a curcubetelui. Cu tristețe infinită, Dumnezeu pierde un prieten în Iona, cartea lui se încheie abrupt cu capitolul patru, iar poporul din Ninive pierde ocazia unică de a cunoaște căile noi pe care urmau să meargă și înțelegerea acestui moment cutremurător din experiența lor.

Dumnezeu așteaptă de atunci un popor capabil să scrie capitolul cinci din cartea lui Iona. Cât de multe lucruri au rămas nescrise! Cu câtă sete așteaptă omenirea pe cineva care să dea un răspuns corect la întrebările ridicate de strigarea lui Iona în Ninive!

"Ție îți pare rău de curcubetele acesta, care nu te-a costat nici o trudă, și pe care nu tu l-ai făcut să crească, ci într-o noapte s-a născut și într-o noapte a pierit. Și Mie să nu-Mi pară rău de Ninive, cetatea cea mare, în care se află mai mult de o sută douăzeci de mii de oameni care nu știu să deosebească dreapta de stânga lor, afară de o mulțime de vite?" (Iona 4.10.11).

Ce capitol măreț ar fi urmat! Parcă îl vedem pe Iona repezindu-se în Ninive, urcând în goană treptele palatului regal (unde ar fi fost primit ca un mântuitor, ca un ambasador al lui Hristos), și rostind cea mai fascinantă predică ținută vreodată la palatul vreunui rege pământesc:

"Să știi, împărate, că nu Dumnezeu dorea să-ți nimicească poporul. El este persoana blândă și delicată pe spatele căreia trăim toți de la creațiune încoace. În El avem viața și zidirea. Dar este un vrăjmaș, al Lui și al nostru, care vrea să ne distrugă cu orice preț, pe noi și pe El. Acest nimicitor înverșunat aștepta cu

nerăbdare să vă alipiți cu totul de idoli, și astfel să îndepărtați harul protector al Dumnezeului meu. Dă-mi voie să-ți povestesc prin ce am trecut înainte să ajung aici, ca să înțelegi cât efort a depus Domnul pentru salvarea voastră."

Sub privirile uluite ale împăratului și ale curtenilor lui, înmărmuriți de nopțile lui Iona în fundul mării, el ar fi continuat:

"Prin urmare, premisele decretului tău, împărate, sunt complet greșite. Nu Dumnezeu era mâniat pe voi, ci Balaurul. Dumnezeu vă iubește, deoarece și voi sunteți copiii Lui. Misiunea mea și-a atins scopul, căci ați luat aminte și sunteți dispuși să renunțați la căile voastre, care "îndepărtau bunătatea" și să reveniți la căile lui Dumnezeu. Dar de acum, am să vă spun multe lucruri despre persoana incredibilă care este Tatăl nostru ceresc. Trebuie să vă vorbesc despre "farmecul inegalabil al lui Hristos." Vă veți bucura să vedeți "chipul mai prominent" al lui Hristos, pe care poporul meu l-a estompat în ochii voștri, din neștiință, desigur. Regret, în numele poporului meu, întunericul pe care l-am adus asupra lumii prin necunoașterea caracterului iubitor al Creatorului nostru. Împărate, dă-mi voie să-ți fac cunoștință cu Iubitul tuturor timpurilor, Dorința Veacurilor!"

Ce strălucitor ar fi fost acest capitol cinci! Dar el a rămas nescris. De ce? Pentru că "Dumnezeu așteaptă de la toate creaturile Sale o servire din dragoste - servire care izvorăște dintr-o apreciere a caracterului Său. El nu găsește plăcere într-o ascultare forțată, ci oferă tuturor o voință liberă, ca ei să-I poată servi de bunăvoie" (PP34). Neavând o "apreciere a caracterului Său," Iona nu poate fi forțat să meargă să comunice o solie pe care nu o înțelege și nu o apreciază. Această lipsă de "apreciere a caracterului Său" a lăsat nescris până în ziua de astăzi capitolul cinci al cărții lui Iona.

Cu mare tristețe trebuie să recunoaștem că poporul lui Dumnezeu de astăzi repetă eroarea lui Iona, acceptând să dea "strigarea" că lumea noastră se prăbușește foarte curând în abis, dar văzând la fel de greșit ca el implicațiile acestei prăbușiri. Nu vom putea lumina pământul cu slava Lui, atâta timp cât capitolul cinci al cărții lui Iona va rămâne nescris.

***